

Nastavni materijal 8.1

Zašto sloboda ovisi o uspostavi pravila i zakona?

Mogućnosti učenja koje se nude u ovoj jedinici

Međuovisnost u nedostatku vremena

Najdragocjenije sredstvo poučavanja i učenja, kao uostalom i općenito u životu, je vrijeme. Kao stručnjaci, nastavnici trebaju neprestano odgovarati na pitanje kako u razredu najbolje iskoristiti raspoloživo vrijeme, dok kod interaktivnog učenja, odgovornost za to preuzimaju učenici. Uspješna organizacija u ovoj jedinici funkcionirat će samo ako učenici prihvate odgovornost da odvoje vrijeme za međusobno čitanje materijala – prije prve lekcije. U prvoj lekciji samo 10 minuta se može dodijeliti četirima grupama da izaberu temu za javnu raspravu. Ako su propustili unaprijed pročitati materijale, razred će imati jednu ideju manje za odabir – ovo je primjer u kojoj mjeri ovisimo jedni o drugima (međuovisnost).

Stroga pravila zaštite slobode govora

Javna rasprava se mora dogoditi u okviru zadanog vremena. Svi govornici uživaju ista prava na slobodu mišljenja i izražavanja. Raspoloživo vrijeme za govorenje se stoga mora pravedno raspodijeliti, što znači jednako, minutu po izjavi. Čini se paradoksalnim, da su neophodna i korisna stroga pravila koja štite našu slobodu. Vremensko ograničenje ima dvojaku funkciju: zajamčeno nam je vrijeme za govorenje i to je pravedno. S druge strane, to svakog govornika ograničava na vrlo kratko vrijeme koje ima na raspolaganju pa stoga učenici trebaju pažljivo razmišljati što žele reći. Trebaju se usredotočiti na osnovne argumente, izostaviti sve što je manje važno, a svoje stajalište iznijeti jasno i sažeto.

Sloboda i ograničenje

Sloboda djelovanja i govorenja koja učenicima stoji na raspolaganju zadana je, ili ograničena i definirana, i to na dva načina. Prvo, raspoloživim vremenom za učenje – nastavni sati su gotovi za otprilike 40 minuta, pa se rasprava mora održati u okviru jednog nastavnog sata i trajati najviše 20 minuta, budući da tijekom tog nastavnog sata treba odraditi i druge stvari. Drugo, pravila o održavanju rasprave svakom govorniku daju pravedan, ali strogo ograničeni udio u vremenu u trajanju od jedne minute po izjavi. Ograničenje ima strukturalnu dimenziju – tijekom cijelog života nam nedostaje vremena – ali i političku, umjetnu dimenziju: pravila postavljaju ograničenja bez kojih ne bismo mogli uživati u svojim slobodama, ne kršeći pritom prava drugih. Nestašica vremena nije nešto o čemu možemo pregovarati, ali pravila jesu.

Škola je život

Dijalektika slobode i ograničenja, ukorijenjena u opću nestašicu vremena, događa se u školi, kao i u javnom životu. U tom smislu, zaista doslovnom, škola *jest* život.